”Sukupolvien välinen tasa-arvo ja mahdollinen eriarvoistuminen”

Mitä se voisi käytännössä tarkoittaa?

Roope Uusitalo

Tulevaisuusvaliokunta 8.11.2024

Sukupolvien välinen tasa-arvo

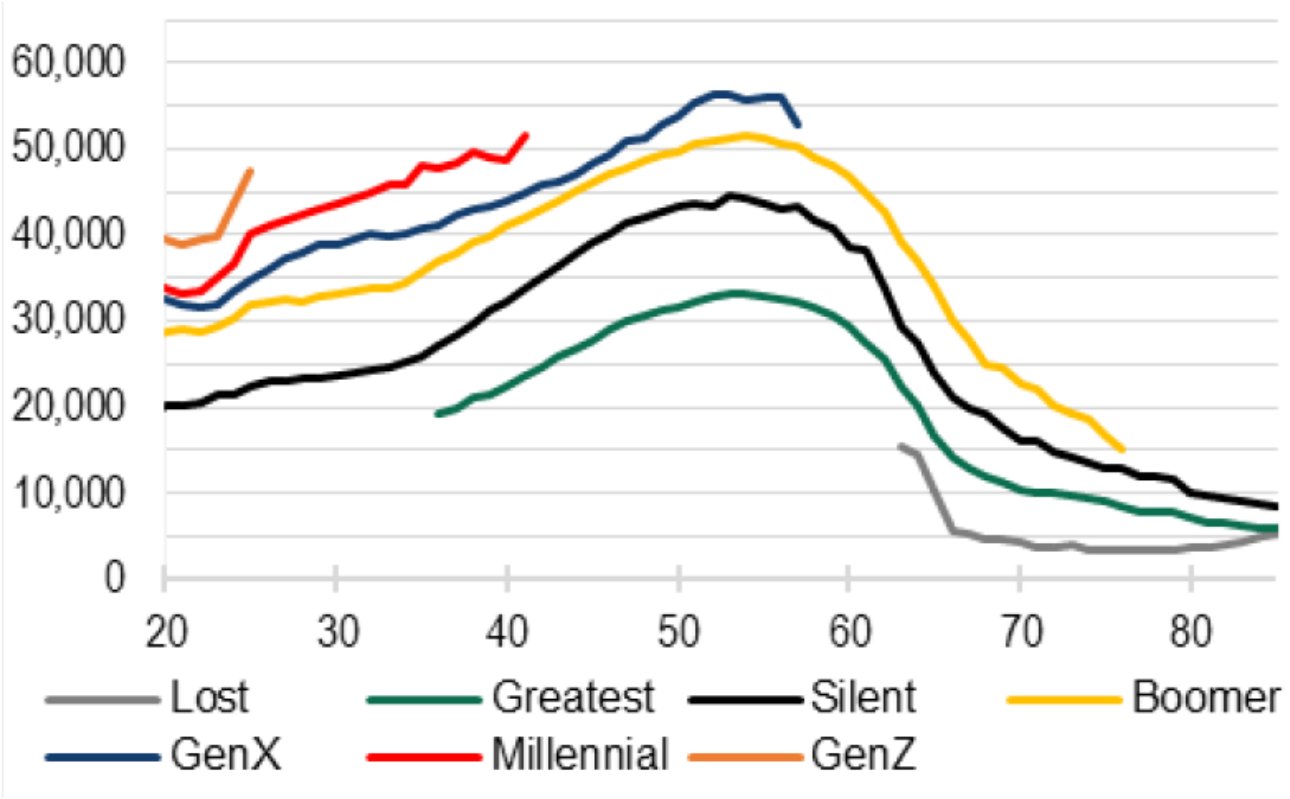
- Sukupolvien välisellä tasa-arvolla voidaan tarkoittaa monia eri asioita ja siksi tarkoituksenmukaista määritellä mahdollisessa selvityshanketta koskevissa pyynnöissä valikuntaa kiinnostavat teemat hieman tarkemmin
- Vielä useammalla tavalla voidaan ymmärtää eriarvoisuus. Onko kyse sukupolvien välisestä eriarvoisuudesta vai sukupolvien sisäisestä. Onko kiinnostuksen kohteena tulot, varallisuus, koulutusmahdollisuudet vai esimerkiksi ympäristön tila
- Tämän esityksen tarkoituksena esitellä lyhyesti joitakin mahdollisia teemoja esimerkkien avulla

Bruttotulojen mediaani iän ja sukupolven mukaan

Kansainvälisessäkin kirjallisuudessa on jonkun verran kiinnostusta ns. absoluuttiseen tuloliikkuvuuteen eli esim. siihen miten suuri osa lapsista saavuttaa vähintään vanhempiensa elintason

Yksi tapa mitata tätä on seurata eri sukupolvien tulokehitystä eri ikäisinä

Haasteena tässä lähinnä historiallisten aineistojen saatavuus. Esim. suurten sodanjälkeisten ikäluokkien työuran alkupuolen tulokehityksestä vaikeampi löytää dataa

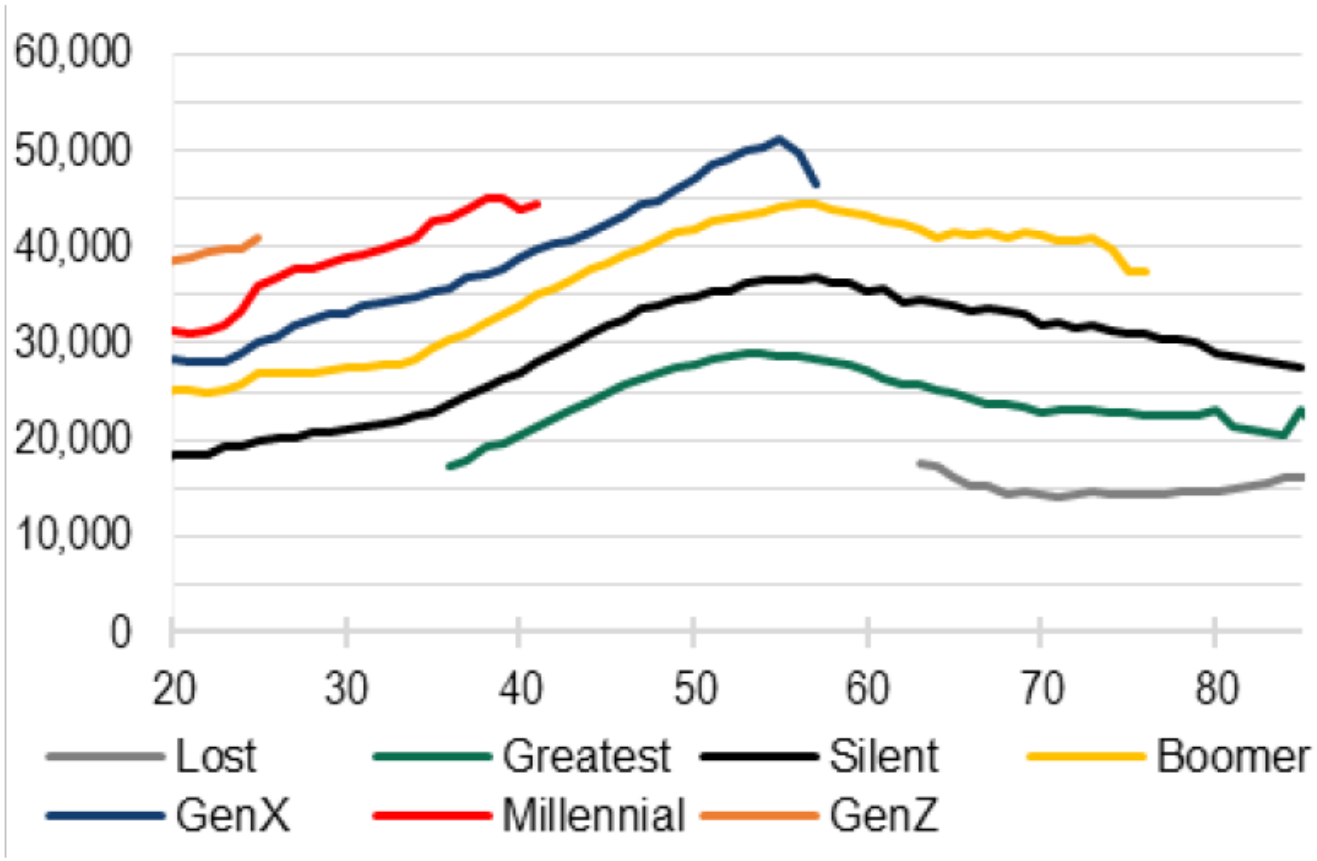
Kevin Corinth and Je Larrimore (2024) Has Intergenerational Progress Stalled? Income Growth Over Five Generations of Americans, Finance and Economics Discussion Series 2024-007. Washington: Board of Governors of the Federal Reserve System

Käytettävissä olevat tulot iän ja sukupolven mukaan

Vielä mielenkiintoisempaa on tarkastella käytettävissä olevia tuloja verojen ja tulonsiirtojen jälkeen.

Suomessa tämä onnistuu jollain tavalla vuodesta 1966 lähtien noin vuoteen 2022 asti.

Tulokset saattaisivat muistuttaa esimerkin amerikkalaistutkimuksen tuloksia, mutta tällaista ei tietääkseni ole tehty

Corinth and Larrimore (2024)

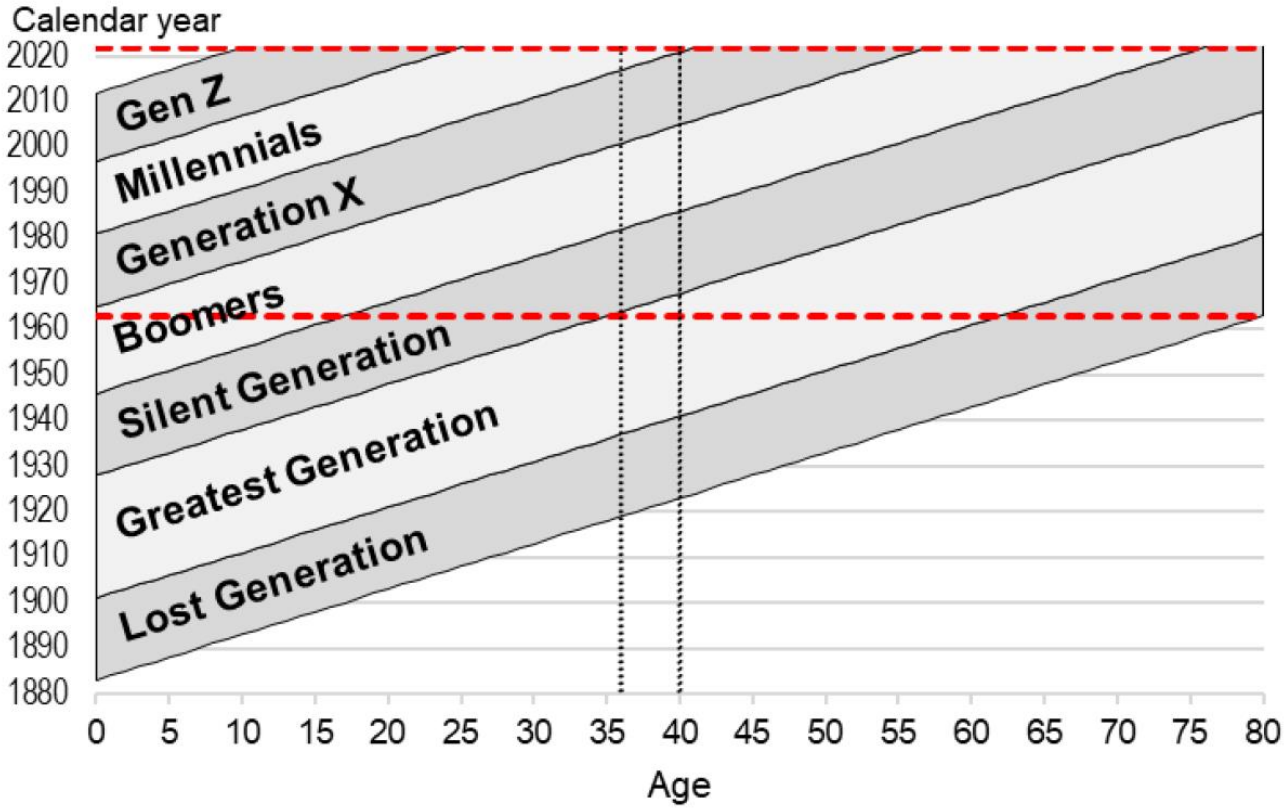
Käytettävissä olevat aineistot

Suomessa eniten käytetyt rekisteriaineistot kattavat vuodet 1987 – 2020

Näillä pääsee kiinni vanhimpien ikäluokkien työuran loppupäähän ja nuorimpien alkupäähän

Hiukan hajanaisempaa aineistoa on 1960 ja 1970-luvulta, joka kertoo kattavammin vanhempien sukupolvien tuloista. Tätä on mahdollista arvioida myös eläkekertymien avulla.

Nuorempien sukupolvien työuran loppupään tuloista huonommin dataa ☺

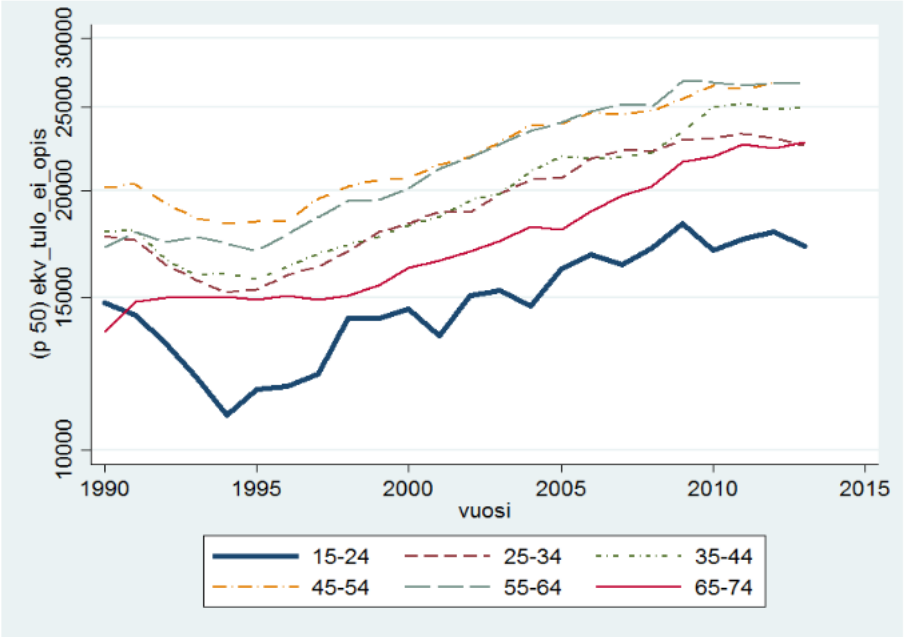

Tulonjakotilasto

Suomessa ikäluokkien tulokehitystä tutkittu pääosin tulonjakotilaston avulla

Keskustelu liittyy lähinnä nuorten ikäluokkien aseman heikkenemiseen

Kysymys hankala mm. opiskelijoiden määrän muutoksen vuoksi ja koska suhdannevaihtelut vaikuttaa voimakkaammin nuorten ansioihin

KUVA 4: Muiden kuin opiskelijakotitalouksien käytettävissä olevien tulojen mediaani (2013 rahassa) kulutusyksikköä kohti viitehenkilön iän mukaan vuosina 1990 - 2013.

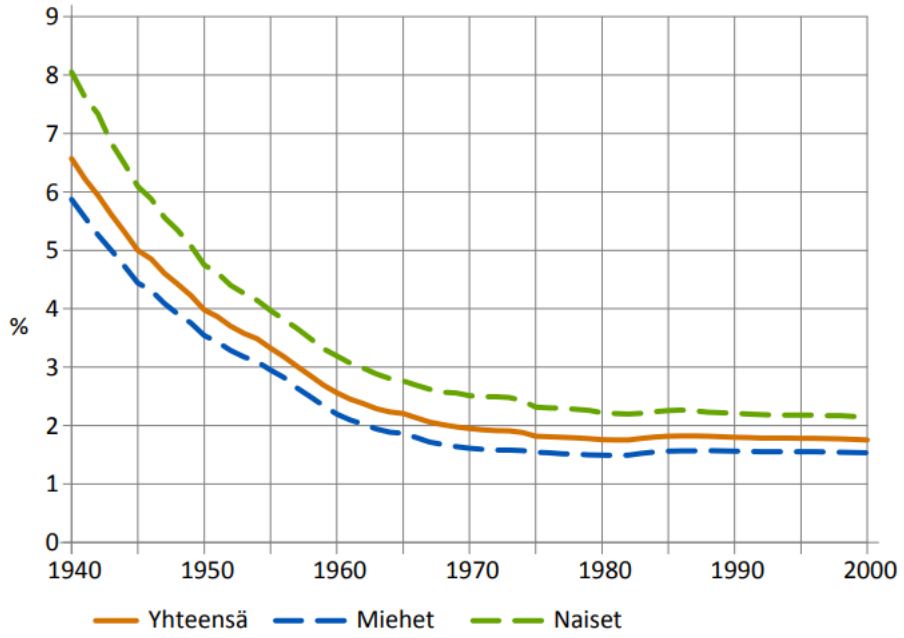
Sosiaaliturva ja eläkkeet

Eläkejärjestelmä on tärkeimpiä sukupolvisopimuksia. Järjestelystä riippumatta työikäiset lopulta kustantavat eläkeikäisille maksetut eläkkeet

Eläkemaksuille voidaan laskea tuottoaste vertaamalla maksettuja maksuja ja (odotettavissa olevia eläkkeitä).

Näiden laskelmien mukaan eläkejärjestelmä subventoi voimakkaasti ennen vuotta 1960 syntyneitä. 1970-luvun alun jälkeen syntyneillä eläkemaksujen odotettu reaalituotto on pysynyt suunilleen vakiona noin 2 prosentissa.

Kuvio 5.7.
Eläkemaksujen sisäinen reaalituotto syntymävuoden ja sukupuolen mukaan.

Elinaika

Sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta voi tarkastella monesta muustakin näkökulmasta. Esim.

- Koulutusmahdollisuudet
- Varallisuus, erityisesti omistusasuminen
- Ympäristön tila

Yksinkertainen esimerkki on elinaina. Vastasyntyneen odotettu elinaika on kasvanut vuoden 1950 jälkeen melkein 20 vuodella

